

Sygn. akt V KK 376/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Dołhy (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

Protokolant Barbara Kobrańska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Beaty Mik,
w sprawie **T. C.**

skazanego z art. 278 § 1 kk przy zast. art. 91 § 1kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 marca 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w S.

z dnia 12 marca 2014 r.,

1. Uchyla zaskarżony wyrok, z tym że w stosunku do J. N. na podstawie art. 435 k.p.k., w ten sposób, że na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w związku z art. 45§1 k.w. postępowanie w odniesieniu do czynów zarzucanych skazanemu T. C. w pkt 1, 2, 3, 4 i 7, zaś skazanemu J. N. co do czynów zarzucanych mu w pkt 1, 3 i 7 umarza i w tej części kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa;

2. uchyla zaskarżony wyrok, z tym że w stosunku do J. N. na podstawie art. 435 k.p.k., w zakresie orzeczenia o karze roku pozbawienia wolności wydanej wobec T. C. za ciąg przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. (pkt I), oraz orzeczeń o karze łącznej (pkt II) i środka karnym (pkt III), zaś w odniesieniu do J. N. orzeczenia o karze pozbawienia wolności za ciąg przestępstw z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. (pkt IV) i warunkowym zawieszeniu jej wykonania (pkt V), i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej oskarżył T. C. o to, że:

1. w dniu 1 stycznia 2012 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 12 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 267,60 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
2. w dniu 18 stycznia 2012 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 14 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 344,40 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
3. w dniu 10 czerwca 2012 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 17,5 metra kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 395,50 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
4. w dniu 9 lipca 2012 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 42,5 metra kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 267,60 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
5. w dniu 7 sierpnia 2012 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 29,5 metra kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 654,90 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,

6. w dniu 22 sierpnia 2012 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 22 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 495 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
7. w dniu 11 października 2012 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 15 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 352,50 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
8. w dniu 20 grudnia 2012 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 45 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 963 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
9. w dniu 2 stycznia 2013 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 44 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 994,40 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
10. w dniu 9 stycznia 2013 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 44 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 990 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
11. w dniu 10 stycznia 2013 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 24 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 532,80 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
12. w dniu 13 stycznia 2013 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 24 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 532,80 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
13. w dniu 15 stycznia 2013 r. na trasie S. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia 43 metrów kabla telekomunikacyjnego typu TKMFta 74x2x1,2 wartości 941,70 zł, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA z siedzibą w W., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.

Natomiast J. N. został oskarżony to, że:

1. w dniu 2 stycznia 2012 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 267,60 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA, to jest o czyn z art. 291§ 1k.k.,
2. w dniu 19 stycznia 2012 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 593,50 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA, to jest o czyn z art. 291§1k.k.,
3. w dniu 11 czerwca 2012 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 395,50 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA, to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.,
4. w dniu 10 lipca 2012 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 980,50 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA, to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.,
5. w dniu 8 sierpnia 2012 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 654,90 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej SA, to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.,
6. w dniu 23 sierpnia 2012 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego oraz ołowianego o wartości 884,50 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej S.A., to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.,
7. w dniu 12 października 2012 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu

- miedzianego o wartości 352,50 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej S.A. to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.,
8. w dniu 21 grudnia 2012 r. w S. przy ulicy N.15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 963 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej S.A., to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.,
 9. w dniu 3 stycznia 2013 r. w S. przy ulicy N.15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 994,40 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. 11 do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej S.A., to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.,
 10. w dniu 10 stycznia 2013 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 990 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej S.A., to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.,
 11. w dniu 11 stycznia 2013 r. w S. przy ulicy N.15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego oraz ołowianego o wartości 591,60 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej S.A., to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.
 12. w dniu 14 stycznia 2013 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 532,80 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej S.A., to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.,
 13. w dniu 16 stycznia 2013 r. w S. przy ulicy N. 15 pomógł w zbyciu złomu miedzianego o wartości 941,70 zł, uzyskanego z przestępstwa kradzieży, poprzez przewiezienie kradzionych przewodów z miejsca ich składowania w

R. do skupu złomu przy ulicy N. 15, czym działał na szkodę Telekomunikacji Polskiej S.A., to jest o czyn z art. 291 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 12 marca 2014 r., uznał oskarżonego T. C. za winnego popełnienia zarzuconych czynów w pkt od 1 do 2 aktu oskarżenia i przyjmując, że stanowią one ciąg kradzieży, za przestępstwa te, na podstawie art. 278 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I).

Nadto uznał oskarżonego T. C. za winnego popełnienia zarzuconych czynów od pkt 3 do 13 aktu oskarżenia i przyjmując, że stanowią one ciąg kradzieży, za te przestępstwa, na podstawie art. 278 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności (pkt I).

Na podstawie art. 91 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego T. C. karę łączną roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II) oraz na podstawie art. 46 § 1 k.k. obowiązek naprawienia szkody w wysokości 6000 zł na rzecz Orange Polska S.A. z siedzibą w W. a (poprzednio oznaczanej jako Telekomunikacja Polska S.A.).

Oskarżonego J. N. uznał za winnego popełnienia zarzuconych mu czynów w pkt od 1 do 13 i przyjmując, że stanowią one ciąg paserstw, za przestępstwa te, na podstawie art. 291 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 91 § 1 wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. warunkowo oskarżonemu zawiesił na okres próby 4 lat.

Poza tym obciążył oskarżonego J. N. połową kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa oraz zwolnił oskarżonego T. C. od ponoszenia tych kosztów w części na niego przypadającej.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 17 maja 2014 r. bez kontroli instancyjnej. Został on jednak zaskarżony kasacją Prokuratora Generalnego, który na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył powyższe orzeczenie w części dotyczącej T. C. w zakresie skazania za ciąg przestępstw opisanych w punktach 1 i 2 części wstępnej wyroku, na jego korzyść.

W związku z tym na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego materialnego - art. 4 § 1 k.k. - poprzez zaniechanie zastosowania wobec oskarżonego przepisów ustawy obowiązującej w

czasie orzekania oraz zakwalifikowanie dwóch czynów, opisanych w pkt 1 i 2 części wstępnej wyroku w oparciu o przepis art. 278 § 1 k.k. ustawy obowiązującej w czasie popełnienia przestępstw w sytuacji, gdy - z uwagi na wartość mienia stanowiącego przedmiot zaboru - zasadne było, na podstawie przepisów obowiązujących w chwili orzekania, uznanie tych czynów za wykroczenia określone w art. 119 § 1 k.w., których karalność ustała na mocy art. 45 § 1 k.w.

Powołując się na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej uznania T. C. za winnego popełnienia zarzuconych mu czynów w punktach 1 i 2 części wstępnej wyroku oraz przyjęcia, że stanowią one ciąg przestępstw określonych w art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i wymierzenia mu kary 10 miesięcy pozbawienia wolności, a następnie umorzenie postępowania w tym zakresie oraz o uchylenie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II zaskarżonego wyroku w przedmiocie orzeczenia kary łącznej.

Prokurator, na rozprawie kasacyjnej poddawał pod rozagę zastosowanie w odniesieniu do orzeczeń skazujących T. C. z pkt 3, 4 i 7 oraz J. N. z pkt 1, 3 i 7 zarzutu aktu oskarżenia, zastosowanie na zasadzie analogii art. 435 k.p.k., także w zakresie przedmiotowym, uchylenie wyroku w tej części oraz umorzenie postępowania z uwagi na przedawnienie karalności wykroczeń, a w konsekwencji uchylenie orzeczenia Sądu Rejonowego w zakresie kary wymierzonej obydwu oskarżonym oraz obowiązku naprawienia szkody w stosunku do T. C. i w tej części przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego wywieziona na korzyść T. C. okazała się o tyle skuteczna, że doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku, przy czym w odniesieniu do współoskarżonego J. N. z zastosowaniem art. 435 k.p.k.

Zaskarżone orzeczenie zostało wydane z rażącym naruszeniem przepisów prawa karnego materialnego wskazanych w zarzucie kasacji.

T. C. został skazany za dwa ciągi przestępstw kradzieży kwalifikowane z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., zaś J. N. za ciąg przestępstw paserstwa kwalifikowanych z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.

Należy przypomnieć, że przestępstwa kradzieży i paserstwa należą do tzw. przestępstw przepołowionych, w których wartość mienia stanowiącego ich

przedmiot decyduje o tym, czy mamy do czynienia z przestępstwem czy z wykroczeniem. W tym kontekście Sąd Rejonowy przyznał, iż nie zauważył, że ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 25 października 2013 r. poz. 1247) wprowadziła zmiany normatywne korzystne dla oskarżonych, w stosunku do przepisów prawa materialnego, które obowiązywały w dacie popełnienia zarzucanych im czynów. Aktualnie obowiązujące przepisy przy ustalaniu kwoty granicznej wartości mienia w tego typu przestępstwach odwołują się do ¼ minimalnego wynagrodzenia za pracę i na użytek rozstrzygnięcia w tej sprawie obejmują jego wysokość ustaloną na 2014 r. Taki stan prawny spowodował, iż w dacie wyrokowania część przypisanych obydwu oskarżonym przestępstw stała się wykroczeniami (uzasadnienie SR s.10).

Nie można jednak podzielić poglądu tegoż Sądu, że w takiej sytuacji w odniesieniu do części czynów oskarżonych przy wyrokowaniu należało zastosować art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2013.1247 ze zm.) wprowadzający tzw. kontrawencjonalizację. Należy przypomnieć, że przepis ten stosuje się wyłącznie do wyroków prawomocnych. Kontrawencjonalizacja polega, bowiem na zamianie kary orzeczonej za przestępstwo na karę przewidzianą za wykroczenie, w przypadku gdy na skutek zmiany stanu prawnego czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo staje się wykroczeniem. Przy czym takie przekształcenie kary nie zmienia faktu, że w dalszym ciągu mamy do czynienia z prawomocnym skazaniem za przestępstwo.

Natomiast w analizowanej sprawie Sąd orzekający stanął przed problemem rozstrzygnięcia zagadnień intertemporalnych i stosownie do zasad określonych w art. 4 k.k. obowiązany był dokonać wyboru jednej z konkurujących ze sobą ustaw obowiązujących w dacie czynu i w dacie orzekania, celem stwierdzenia, czy ustawa obowiązująca poprzednio, nie jest względniejsza dla sprawcy.

Zgodnie z art. 2 pkt 4 ustawy nowelizującej z dnia 27 września 2013 r. jeżeli wartość cudzej rzeczy ruchomej nie przekracza ¼ minimalnego wynagrodzenia, czyn zabroniony polegający na kradzieży lub przywłaszczeniu takiej rzeczy jest wykroczeniem określonym w art. 119 § 1 k.w. Z kolei art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 27

września 2013 r. stwierdza, że pomoc do zbycia pochodzącego z kradzieży lub przywłaszczenia mienia o takiej wartości, stanowi wykroczenie określone w art. 122 § 1 k.w. Powołana ustawa weszła w życie z dniem 9 listopada 2013 r. Zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 września 2013 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2014 r. (Dz. U. z dnia 13 września 2013 r. poz. 1074), minimalne wynagrodzenie za pracę od dnia 1 stycznia 2014 r., zostało ustalone w wysokości 1 680 zł. Tak więc $\frac{1}{4}$ wskazanej kwoty wynosi 420 zł.

Biorąc pod uwagę wynikające z tych przepisów normy należy zauważyć, że w pkt I części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku T. C. przypisano popełnienie ciągu dwóch przestępstw określonych w art. 278 § 1 k.k., przy czym przedmiotem składających się na ten ciąg kradzieży dokonanych przez oskarżonego w dniach 1 i 18 stycznia 2012 r. było mienie o wartości odpowiednio 267,60 zł oraz 344,40 zł. Natomiast w odniesieniu do drugiego ciągu przestępstw wartość mienia stanowiącego przedmiot kradzieży w zakresie czynu z pkt 3 dokonanego w dniu 10 czerwca 2012 r. wynosiła 395,50 zł, czynu z pkt 4 dokonanego w dniu 9 lipca 2012 r. wynosiła 267,70 zł, i czynu z pkt 7 dokonanego w dniu 11 października 2012 r. wynosiła 352,50 zł. Natomiast J. N. w ramach przypisanego mu ciągu 13 przestępstw skazano m. in za paserstwa popełnione: w dniu 2 stycznia 2012 r. w odniesieniu do mienia wartości 267,60 zł. (pkt 1), w dniu 11 czerwca 2012 r., którego przedmiotem było mienie wartości 395,50 zł (pkt 3) i w dniu 12 października 2012 r. co do mienia wartości 352.50 zł (pkt 7).

W konsekwencji na datę wyrokowania - 12 marca 2014 r - czyny przypisane oskarżonemu T. C. w pkt 1, 2, 3,4 i 7 Sąd powinien ocenić na płaszczyźnie art. 119 § 1 k.w. zaś opisane wyżej zachowania J. N. w pkt 1, 3 i 7 stanowiły wykroczenia z art. 122 § 1 k.w.

Autor kasacji dostrzegał wszystkie te uwarunkowania wskazując, iż analiza treści wyroku Sądu Rejonowego prowadzi do wniosku, że jedynie w zakresie wskazanym w zarzucie kasacji dostrzeżone uchybienia miały istotny wpływ na treść wyroku i brak jest potrzeby eliminowania przez Sąd kasacyjny pozostałych uchybień występujących w zaskarżonym wyroku. Trafność tego stanowiska nie została jednak przez skarżącego wykazana, a wręcz budzi uzasadnione zastrzeżenia. Warto chociażby zauważyć, że czyn pierwszy przypisany J. N. na

podobnej zasadzie jak czyny z pkt 1 i 2, za które został skazany T. C., stanowi wykroczenie, które w dacie wydania zaskarżonego wyroku uległo przedawnieniu, co prowadzi do wniosku, że także w zakresie dotyczącym J. N. zaskarżone orzeczenie dotknięte było uchybieniem stanowiącym negatywną przesłankę procesową z art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w., którą art. 104 § 1 pkt 7 k.p.w. zalicza do bezwzględnych przyczyn odwoławczych. Również pozostałe wskazane wyżej czyny stanowiły wykroczenia, który to fakt ma znaczenie dla ostatecznego kształtu przypisanych obydwu oskarżonym ciągów przestępstw oraz dla wymiaru kary i determinuje wysokość nałożonego przez Sąd na T. C. obowiązku naprawienia szkody poniesionej przez pokrzywdzonego, w ramach środka karnego określonego w art. 46 § 1 k.k., obejmującego jedynie szkody wyrządzone przestępstwami. W przypadku skazania za wykroczenia podstawą orzeczenia obowiązku odszkodowawczego jest art. 119 § 4 k.w.

Zatem, granice kasacji zakreślone przez Prokuratora Generalnego pozwalały na skorygowanie wyroku Sądu Rejonowego jedynie co do czynów z pkt 1 i 2 przypisanych T. C., poprzez uchylenie zaskarżonego orzeczenia w tej części i umorzenie postępowania z powodu przedawnienia ich karalności, jako wykroczeń z art. 119 § 1 k.w.

Należy jednak pamiętać, że zgodnie z treścią art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację nie tylko w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, ale również w zakresie szerszym - w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455 k.p.k. Przepis art. 435 k.p.k. stosowany w postępowaniu kasacyjnym pozwala na przekroczenie podmiotowych granic zaskarżenia, gdy w odniesieniu do skazanego, w imieniu którego nie wniesiono kasacji, wystąpią te same względy - sprowadzające się do tożsamości stwierdzonych uchybień - uzasadniające uchylenie prawomocnego wyroku na korzyść skazanego, co do którego wniesiono kasację. Przepis ten nie jest adresowany do współsprawców, lecz do współoskarżonych. Natomiast w postępowaniu kasacyjnym, ma zastosowanie do objętych tym samym prawomocnym wyrokiem skazanych, których przestępstwo pozostaje w ścisłym związku z przestępstwem sprawcy, w odniesieniu do którego ujawnił się powód wydania jednego z orzeczeń wymienionych w art. 537 § 2 k.p.k., wskutek rozpoznania zarzutów podniesionych w wywiedzionej na jego korzyść

kasacji (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008 r., V KK 335/07, LEX nr 357449).

Z pewnością taki związek występuje pomiędzy czynami skazanych objętych zaskarżonym wyrokiem, ponieważ T. C. skazano za dwa ciągi przestępstw kradzieży tego samego mienia, które było również przedmiotem ciągu przestępstw paserstwa popełnionych przez J. N.

Jak zaznaczono wyżej, do części czynów obydwu skazanych wystąpiła ta sama negatywna przesłanka procesowa określona w art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. wobec faktu, że czyny z pkt 1 i 2 T. C. stanowiące ciąg przestępstw z art. 278 § 1 k.k., oraz czyn z pkt 1 wchodzący w skład ciągu przestępstw z art. 291 § 1 k.k. przypisanych J. N., stanowiły odpowiednio wykroczenia z art. 119 § 1 k.w. i art. 122 § 1 k.w., które na datę orzekania przez Sąd Rejonowy uległy przedawnieniu.

W tej sytuacji zastosowanie art. 435 k.p.k. w odniesieniu do J. N. miało charakter obligatoryjny, skoro zostały spełnione przewidziane w tym przepisie warunki. Jednocześnie granice zaskarżenia oznaczone w kasacji Prokuratora Generalnego wywiedzionej na korzyść skazanego T. C., w zestawieniu z możliwością orzekania w trybie art. 435 k.p.k., pozwalały na uchylenie zaskarżonego orzeczenia wobec J. N. tylko w zakresie czynu opisanego w pkt 1 aktu oskarżenia, który wyczerpywał znamiona wykroczenia z art. 122 § 1 k.w. i umorzenie postępowania w tej części z powodu przedawnienia jego karalności. Gdyby ograniczyć się do skorygowania tylko tego uchybienia, to takie postąpienie skutkowałoby jednocześnie zmianą konfiguracji ciągu przestępstw z art. 291 § 1 k.k. przypisanego J. N., polegającą na wyeliminowaniu czynu z pkt 1 wchodzącego w jego skład i powodowało konieczność uchylenia przez Sąd Najwyższy orzeczenia o karze pozbawienia wolności wymierzonej za ten ciąg przestępstw z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w tym zakresie. W ten sposób wytworzyłby się stan prawomocności horyzontalnej, co do pozostałej części orzeczenia w tym także w odniesieniu do wykroczeń przypisanych temu oskarżonemu w pkt 3 i 7, błędnie zakwalifikowanych jako przestępstwa z art. 291 § 1 k.k. i przyporządkowanych do skonfigurowanego ciągu przestępstw.

Natomiast poza granicami zaskarżenia wyznaczonymi kasacją prokuratora w odniesieniu do T. C. pozostawały czyny z pkt 3, 4 i 7, stanowiące w dacie

wydania zaskarżonego orzeczenia wykroczenia z art. 119 § 1 k.w., które Sąd Rejonowy z naruszeniem art. 91 § 1 k.k. umieścił w ciągu przestępstw. Nadto zastosowanie przez Sąd kasacyjny art. 435 k.p.k. w odniesieniu do J. N. i poprzestanie na skorygowaniu orzeczenia jedynie w zakresie przypisanego mu czynu z pkt 1 spowodowałoby, że Sąd I instancji w postępowaniu ponownym orzekając stosownie do treści art. 442 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. w granicach w jakich nastąpiło przekazanie, nie mógłby dokonywać dalszych konfiguracji przyjętego w zaskarżonym orzeczeniu ciągu przestępstw J. N., lecz z rażącym naruszeniem art. 91 § 1 k.k. ograniczyć się jedynie do wymiaru kary, która obejmowałaby także czyny tego oskarżonego z pkt 3 i 7, stanowiące w istocie wykroczenia z art. 122 § 1 k.k., których karalność aktualnie ustała w wyniku przedawnienia.

Reasumując należy uznać, że Prokurator Generalny formułując zarzut kasacyjny, w sposób niewłaściwy zawęził granice zaskarżenia, albowiem taka konstrukcja skargi kasacyjnej bez wyjścia poza jej granice, uniemożliwia korektę wszystkich rażących uchybień, których dopuścił się Sąd Rejonowy przy wydaniu zaskarżonego wyroku, mających istotny wpływ na jego treść. W szczególności uznanie przez Sąd Rejonowy zarzucanych oskarżonym czynów za przestępstwa, w tym także tych opisanych w pkt 3, 4 i 7 co do T. C. oraz w pkt 3 i 7 w odniesieniu do J. N. i skazanie obydwu oskarżonych za te czyny na zasadach określonych w Kodeksie karnym, w sytuacji gdy w chwili wyrokowania mogli oni we wskazanym zakresie odpowiadać jedynie za wykroczenia, nie może być akceptowane w demokratycznym państwie prawa, bowiem pozostaje w sprzeczności z zasadami odpowiedzialności karnej.

W kontekście tych uchybień należy zaaprobować stanowisko, w którym Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu kasacji, dopuszcza możliwość korektury orzeczeń sprzecznych z wymogami praworządności na korzyść skazanych, nawet z przekroczeniem granic nadzwyczajnego środka zaskarżenia, oraz gdy nie zachodzą okoliczności wskazane w art. 435, 439 i 455 k.p.k., albowiem do takiego zakresu kontroli kasacyjnej uprawnia możliwość bezpośredniego stosowania w tym postępowaniu przepisów Konstytucji RP, a w szczególności art. 2, art. 8 ust. 2 i art. 183 ust. 1, w ramach nadzoru sprawowanego przez Sąd Najwyższy nad

działalnością sądów powszechnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2001 r., IV KKN 328/97, OSNKW 2002/3-4/24).

Dlatego też, uwzględniając granice zaskarżenia wyznaczone przez kasację Prokuratora Generalnego, obowiązek ich poszerzenia na podstawie art. 435 k.p.k. w stosunku do skazanego J. N., w imieniu którego nie wywiedziono kasacji, a także mając na uwadze potrzebę skorygowania tego orzeczenia w oparciu o bezpośrednie stosowanie powołanych wyżej przepisów Konstytucji RP, Sąd Najwyższy na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok w odniesieniu do wszystkich przypisanych skazanym czynów, które w chwili orzekania stanowiły wykroczenia, a ponieważ okres ich przedawnienia przewidziany w art. 45 § 1 k.w. obecnie upłynął, umorzył postępowanie w tej części, orzekając o jego kosztach na podstawie art. 118 § 2 k.p.w. Z tych względów w omawianej sytuacji do obliczania terminów przedawnienia nie miał zastosowania art. 45 § 2 kw. (zob. uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2002 r., I KZP 15/02, OSNKW 2002/7-8/49).

Rozstrzygnięcie to wywołało również potrzebę uchylenia orzeczonych wobec obydwu oskarżonych kar pozbawienia wolności za przypisane im ciągi przestępstw i orzeczeń bezpośrednio z tymi karami związanych, zaś w odniesieniu do T. C. także orzeczenia o karze łącznej pozbawienia wolności wydanego na podstawie art. 91 § 3 k.k., obejmującego kary jednostkowe wymierzone za dwa ciągi przestępstw kradzieży z art. 278 § 1 k.k., skoro jeden z tych ciągów po rozpoznaniu kasacji został wyeliminowany, jak też uchylenia orzeczenia o środku karnym z przekazaniem sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Orzekając ponownie Sąd Rejonowy uwzględni przedstawione wyżej zapatrywania prawne, przeprowadzi dowody mające znaczenia dla wymiaru kary oskarżonych i rozstrzygnięcia o środku karnym w stosunku do oskarżonego T. C., przy uwzględnieniu granic przekazania i funkcjonowania pośredniego zakazu *reformationis in peius* (art. 443 k.p.k.). Nadto, biorąc pod uwagę zakres korekty zaskarżonego orzeczenia w postępowaniu kasacyjnym, przy nowej konfiguracji przypisanych oskarżonym ciągów przestępstw, wymierzając karę będzie miał na uwadze także dyrektywy przewidziane w art. 53 k.k. oraz zasady sformułowane w art. 91 § 1 k.k.

